

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนจัดว่าเป็นองค์การชนิดหนึ่ง (a formal organization)¹ ในการบริหารโรงเรียนนั้น ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา ขอมอบอยู่ในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในการบริหารงานการศึกษาภายในโรงเรียน มีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมากมาย² และโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันของไทยมีความซับซ้อนของงานและการขยายงานอย่างรวดเร็ว กรมสามัญศึกษา จึงต้องมอบหมายความรับผิดชอบในการบริหารให้แก่โรงเรียนมากขึ้น³

ดังนั้น การที่หัวหน้าสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่จะปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ แต่เพียงผู้เดียวนั้น ขอมเป็นไปได้ จึงต้องมีผู้ช่วยเหลือ ได้แก่ ผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งหัวหน้าหมวดวิชาของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งหัวหน้าหมวดวิชานั้นคือผู้รับผิดชอบทางด้านวิชาการรองจากผู้บริหาร

¹ Charles E. Bidwell, อ่างใน อภิรมย์ ณ นคร และคนอื่น ๆ, การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 25.

² นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป (ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.), หน้า 21. (อัครสำเนา)

³ วรวิทย์ วสันตรากร, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2520), หน้า 29.

โรงเรียนและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ¹ พิมพ์พรรณ เกษะเจริญ กล่าวว่า "ความจำเป็นในการมีหัวหน้าสาขาวิชา เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ช่วยในงานดำเนินไปโดยสะดวก เพราะโรงเรียนในปัจจุบันมีครูมากขึ้น อาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการย่อมดูแลให้ทั่วถึงโดยยาก"² และไม่สามารถประสานงานกับครูอย่างใกล้ชิดได้³ อีกประการหนึ่ง การมีหัวหน้าหมวดวิชา ซึ่ง อุดล หุระนันท์ เรียกว่า หัวหน้าแผนกวิชา เพื่อ "ควบคุมในงานของแต่ละแผนกวิชาดำเนินไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ"⁴

งานวิชาการเป็นงานหลักของงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนประเภทใด มาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษามักจะได้รับการพิจารณาชั้นมูลฐานจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องถือเอางานนี้เป็นหน้าที่หลักในการบริหารโรงเรียนของตน แลจะก่อให้เกิดความสนใจงานด้านวิชาการเป็นพิเศษ⁵

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตต่าง ๆ รวมทั้งในกรุงเทพมหานคร ของนิสิตปริญญาโท ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราคุดย์ ได้รวบรวมเสนอไว้ใน

¹ กรมสามัญศึกษา, คู่มือครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดใหม่ (กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, 2522), หน้า 388.

² พิมพ์พรรณ เกษะเจริญ, "คุณลักษณะและหน้าที่ของหัวหน้าสาขาวิชา," วารสารวิสามัญศึกษา 3 (กรกฎาคม 2509) : 29.

³ ชูจิต อาศัยบุญ, "บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใช้หลักสูตรแบบกว้าง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 2.

⁴ อุดล หุระนันท์, การบริหารการศึกษาระดับมัธยม (พระนคร : สีสมการพิมพ์, 2514), หน้า 72.

⁵ กรมสามัญศึกษา, "คู่มือครูใหญ่.....," หน้า 385.

หนังสือชื่อ "บนเส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา" ปรากฏว่า ไม่มีโรงเรียนในเขตใดซึ่งรวมทั้งกรุงเทพมหานครควย ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านวิชาการเป็นลำดับที่หนึ่ง¹

ถึงแม้ว่า หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ "อาจมีอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการ และตัดสินใจดำเนินการได้อย่างเต็มที่ในสายหรือหมวดวิชาของตน"² แต่ก็ "จำเป็นต้องร่วมมือประสานงานกับสายวิชาอื่น ๆ ฝ่ายธุรการ - วิชาการ - แนะนำ - และฝ่ายปกครอง โดยใกล้ชิดเช่นเดียวกัน"³ และหัวหน้าหมวดวิชายังมีงานอื่น ๆ นอกเหนือไปจากงานด้านวิชาการอีกควย ได้แก่ งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหารบุคลากร งานธุรการ-การเงิน และอาคารสถานที่⁴

จากการที่ไต่ถามมาแล้วนี้ จะเห็นได้ว่าหัวหน้าหมวดวิชาที่มีภารกิจนอกเหนือไปจากงานหลักคือ งานด้านวิชาการอีกควย แสดงว่าหัวหน้าหมวดวิชาจะต้องมีความรับผิดชอบอยู่มาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจใคร่ที่จะศึกษาถึงบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาว่า หัวหน้าหมวดวิชามีความรับผิดชอบและแสดงบทบาทตามตำแหน่งหน้าที่ของตนอย่างไรบ้าง รวมทั้งต้องการที่จะศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญและสนใจในบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาอย่างไร เพียงใด และต้องการจะศึกษาว่า ครู-อาจารย์มีความเข้าใจในบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาอย่างไรบ้าง ในการศึกษาบทบาทของ

¹ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, "ภารกิจของการเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา," บนเส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.), หน้า 97.

² กรมสามัญศึกษา, คู่มือครูใหญ่....., หน้า 388.

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ ไทศาล วงษ์ศิริ และ ชีรยุทธ ชัยอินคำ, บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา (แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 25. (อัครสำเนา)

หัวหน้าหมวดวิชาในครั้งนี้จะยึดถืองานด้านวิชาการเป็นหลักใหญ่ แต่จะศึกษาในงานบริหาร การศึกษาด้านต่าง ๆ ของหัวหน้าหมวดวิชาด้วย เนื่องจากหัวหน้าหมวดวิชาจะหลีกเลี่ยงงานเหล่านั้นไม่ได้ เช่น งานปกครองครูในหมวดวิชาที่ตนเองต้องรับผิดชอบ การจัดทำโครงการงบประมาณในหมวดวิชา ฯลฯ ตลอดจนจะศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาที่ได้ปฏิบัติจริงในงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 5
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาที่ได้ปฏิบัติจริงในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 5 ระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในเขตการศึกษา 5

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยในเรื่องนี้มุ่งที่จะศึกษาบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 5 ที่ได้ปฏิบัติจริง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชา
2. การวิจัยครั้งนี้จะไม่แยกหัวหน้าหมวดวิชาเป็นรายวิชา แต่จะถือว่าความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ นั้นเหมือนกัน คือ ถือว่าเป็นบทบาทรวม รวมทั้งจะถือว่า หมวดวิชาต่าง ๆ รายวิชา ไม่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าหมวดวิชา หมวดวิชาทุกหมวดมีการปฏิบัติหน้าที่เหมือนกัน
3. การวิจัยครั้งนี้จะไม่แยกครู-อาจารย์เป็นรายวิชาเช่นเดียวกัน

4. ความเห็นในการวิจัยครั้งนี้ เป็นความเห็นของครู - อาจารย์ หัวหน้า
หมวดวิชา และหัวหน้าสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 5
เท่านั้น

ขอตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้มีข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
ในเขตการศึกษา 5 โดยยึดเอาเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2521¹
ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลักในการพิจารณา คือ

โรงเรียนขนาดเล็ก	มีนักเรียนไม่เกิน	500 คน
โรงเรียนขนาดกลาง	มีนักเรียน	500-1,500 คน
โรงเรียนขนาดใหญ่	มีนักเรียน	1,500-2,500 คน
โรงเรียนขนาดพิเศษ	มีนักเรียน	2,500 คนขึ้นไป

คำนิยามต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่ได้รับโดยการแต่งตั้งจากหัวหน้าสถานศึกษา/
หรือจากการทำการแทนในตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชา

บทบาท หมายถึง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการงานโดยตรง
และงานพิเศษที่กองกระทำ

ครู-อาจารย์ หมายถึง ครู-อาจารย์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในเขตการศึกษา 5

¹กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยม
ศึกษา พ.ศ. 2521 หน้า 3. (อัครสำเนา)

หัวหน้าหมวดวิชา หมายถึง หัวหน้าหมวดวิชาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 5 ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากหัวหน้าสถานศึกษาระเบียบของกรมสามัญศึกษา ว่าด้วยการแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชา พ.ศ. 2522/ หรือผู้ที่ทำการแทนในตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชา

หัวหน้าสถานศึกษา/ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 5

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 5 ซึ่งมีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

เขตการศึกษา 5 หมายถึง กลุ่มจังหวัดซึ่งประกอบไปด้วย จังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และ สมุทรสงคราม

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยในเรื่องนี้ คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นแนวทางแก่โรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป ในการบริหารงานการศึกษา โดยเฉพาะงานด้านวิชาการ รวมทั้งงานด้านอื่น ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารโรงเรียนที่จะเข้าใจถึงบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาได้ดีขึ้น และจะได้รู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่หัวหน้าหมวดวิชาประสบ
3. เป็นแนวทางแก่ครู-อาจารย์ทุกคน ที่จะทำความเข้าใจให้ตรงกันในบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชา
4. เป็นแนวทางแก่หัวหน้าหมวดวิชาในอันที่จะเข้าใจถึงบทบาทของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

สมมุติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีสมมุติฐานว่า ความเห็นในบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาที่ได้ปฏิบัติจริง ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับหัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็น ประชากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 5 และตัวอย่างประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 5 ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 534 คน โดยแยกเป็น หัวหน้าสถานศึกษา 21 คน หัวหน้าหมวดวิชาจำนวน 168 คน ครู-อาจารย์จำนวน 345 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นโดยศึกษาจากระเบียบของกรมสามัญศึกษา ว่าด้วยการแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชา และรองหัวหน้าหมวดวิชา พ.ศ. 2522 ทั้งฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 จากเอกสารการวิจัย บทความและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม แบบ Check lists แบบ Rating Scales และแบบ Open ended form

รายละเอียดของแบบสอบถาม มีดังต่อไปนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับหัวหน้าสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าสถานศึกษา ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่หัวหน้าหมวดวิชาได้ประสบ

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับหัวหน้าหมวดวิชา แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าหมวดวิชา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่หัวหน้าหมวดวิชาได้ประสบ

แบบสอบถามชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับครู-อาจารย์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่หัวหน้าหมวดวิชาได้ประสบ

การรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูลนั้น ใช้บริการของการสื่อสารแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแยกประเภทประชากรเป็นกลุ่มหัวหน้าสถานศึกษา กลุ่มหัวหน้าหมวดวิชา และกลุ่มครู-อาจารย์ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ข้อมูลส่วนตัว ใช้การร้อยละ

บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชา ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ปัญหาและอุปสรรคที่หัวหน้าหมวดวิชาประสบ ใช้การประมวลความคิดเห็น ค่าความถี่ และการร้อยละ

การเปรียบเทียบความคิดเห็นเรื่องบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาระหว่างกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษา กลุ่มหัวหน้าหมวดวิชา และกลุ่มครู-อาจารย์ ใช้การหาค่าความแตกต่าง (F - test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะใช้ q - statistics ทำการทดสอบทีละคู่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าคะแนนเฉลี่ย¹

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

2. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน²

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

¹ ประคอง กรรณัฐ, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 40.

² ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, หลักการวิจัยทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์, 2524), หน้า 77.

3. คำนวณค่า F - test เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่าง
ตัวแปร 3 กลุ่ม โดยใช้สูตร¹

Source of Variation	df	Sum of Square	Mean Square
Treatments (A)	a-1	$SS_A = \sum_{j=1}^a T_j^2/n_j - T^2/N$	$MS_A = SS_A/a-1$
Within-Group (W)	N-a	$SS_W = SS_T - SS_A$	$MS_W = SS_W/N-a$
Total	N-1	$SS_T = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^a X_{ij}^2 - T^2/N$	

$$F = \frac{MS_A}{MS_W}, \quad df = (a-1, N-a)$$

4. คำนวณค่า q-statistics เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างรายคู่
หลังจากทดสอบ F-test โดยใช้สูตร²

$$q_r = \frac{\bar{T}_j - \bar{T}_i}{\sqrt{MS_{\text{error}}/n}}$$

¹E.F. Lindquist, Design and Analysis of Experiments in Psychology and Education (Boston : Houghton Mifflin Co., 1956), p. 56.

²B.J. Winer, Statistical Principles in Experimental Design (New York : McGraw-Hill, 1971), p. 218.

ลำดับชั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 จะกล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น นิยามของคำที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย สมมุติฐานในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 จะกล่าวถึง เอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

บทที่ 3 จะกล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

บทที่ 4 เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มหัวหน้าหมวดวิชา และกลุ่มครู-อาจารย์ และเปรียบเทียบความคิดเห็นในบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาที่โคปฏิบัติจริงตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์

บทที่ 5 เป็นการสรุปผลของการวิจัย อภิปรายผล และเสนอแนะเกี่ยวกับ การวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย